

1731 86 12
10

OBSERVATIONES

AD L. III. D. DE BONIS EORVM
QVI ANTE SENTENTIAM SIBI MORTEM
CONSCIVERVNT

OPINIONI QVORVNDAM
DE AVTOCHIRIA, QVAM FINGVNT, INNOCENTE
OPPOSITAS

PRÆSIDE
CHRISTOPH. LVDOV. CRELLIO

I. V. D. IVRIS NAT. ET GENT. ITEMQVE POET
PROF. PVBL. ORDIN

IN AVDITORIO ICTORVM

DEFENDET

CAROLVS RVDOLPH. WESTHOFF
POVCHENSIS SAXO

VITEMBERGAE KAL. SEPTEMB. CI^o ID CC XXXI

EX OFFICINA EICHSFELDIANA

10
OBSERVATIONES
AD L. III. DE BONIS FORVM
QVI ANTE SENTENTIAM SUI MORTEM
CONSCRIVERVNT

OPINIONI OPERANDVM
DE APPOCRIPTA QVAE INVENIUNT INNOCENTE
OPPOSITAS

PRÆSIDII
CHRISTOPH. LUDOV. GRILLIO
I. V. R. L. S. N. A. T. ET GEN. I. T. N. G. V. F. O. R. T.
PROF. P. V. R. L. O. R. D. I. N. I.
IN A. A. D. I. T. O. R. I. O. I. C. T. O. R. V. M.
DEP. N. D. E. T.
CAROLVS RUDOLPH WESTHOFF
BOYCHENSIS SAXO

THEOPHILUS KARL WESTHOFF, 1731

EX OFFICINA EICHELBERGIANA

I
Περί 'Αυτοχειρίας

Affirmarem, pessime illos Themidi cupere, & nostrae arti invidere, qui Iureconsultos veteres accusant, quasi licentius DE SVI IPSIVS CAEDE philosophati sint, illorumque consilia probarint, qui caedio vitae & impatientia doloris mortem sibi consciuerunt: Immo vero temere hos accusatores, & audacter, illa criminatione in veteres legum interpretes vsos fuisse affirmarem; nisi Vir summus, CORNELIVS VAN BYNKERSHOEK, ^{a)} eandem Iureconsultis accusationem intendisset. Ait enim, fuisse iurisprudentiae veteris decretum: MORI LICERE, CVI VIVERE NON PLACVERIT; NISI QVIS MORI QVAM DAMNARI MALVERIT, OB CONSCIENTIAM CRIMINIS. Sed postea subiungit: generatim, cum quis vitae suae fructum & operas aliis obligauisset, prohibitum fuisse, ne quis manus suo corpori inferret. Quae an recte existimata sint, expediemus.

II.

DE CIVIBVS ET MILITIBVS QVI MANVS SIBI INTVLERVNT

Antiquissimis quidem temporibus non de omnibus officiis Legislatores Romani praeceperunt; sed de illis inprimis, quae erant MANIFESTA, & quae si intermitterentur, necesse erat, directo laedi aliorum commoda, & sociorum vtilitatem interverti, ad quam promouendam augendamque suo se facto quodam obligatorio ciues obstrinxissent. Cetera propemodum cuiusque pudori & verecundiae permittenda esse arbitrati sunt; cum non videretur libertas hominum ingenuorum pati posse, vt Legislatores plura ab ipsis exigent, aut obligationes nouas ipsis imponerent, quas non suo quisque facto aliquo, & consensu, minimum ficto, & praesumpto, contraxisset. Huius sententiae, postea correctae, in §. II. I. de oblig. vestigia quaedam deprehendis, cum affirmet Imperator: omnes vel ex contractu

A 2

aut

a) Bynckershoek. Obseruat. Iur. Rom. L. III. c. 5.

aut maleficio, vel quasi ex contractu, aut maleficio, quo alter directo laederetur, obligationes & officia ciuilia nasci. Eodem igitur modo de illis, qui mortem sibi consciuerant, constituendum esse crediderunt: Vt cuiusque conscientiae, & iudicio, relinquerent, an manus sibi inferre vellet, si illud sine cuiusquam incommodo fieri posse videretur. Non quidem, mea sententia, quod probarent, illud factum esse; sed quia haec talia prohiberi non posse ciuilibus praeceptis, sed illis de sola iniuria alteri illata, deque officiis manifestis, ad quae seruanda factio obligatorio, quod dicunt, & consensu suo se quilibet obstrinxerit, certi aliquid definiri posse arbitrarentur. Contra vero, si quod in cuiusquam vita momentum versaretur, quod ad amplificanda aliorum commoda, quorum ille procuracionem factio quodam suo suscepisset, omnino pertineret; Tunc subinde, si quis vitam morte voluntaria finiret, rem exempli esse censuerunt. Hinc Tarquinius Priscus, quod Vir C. L. VAN BYNKER-HOEK ex PLINIO *) obseruat, cum Quirites sibi mortem consciscerent non alia ex causa, quam vt operas, quas iusserat, euitarent, & se reipublicae subtraherent; omnium ita defunctorum fixit crucibus corpora, spectanda ciuibus, simul & feris volucrisque laceranda. Videbantur enim ciues, cum in ciuitatem congressi sint, praestandarum operarum & obsequii necessitatem suo sibi factio aliquo inposuisse. Postea placuit: nec militibus ingrosceandum esse, qui armorum ferendorum officium, de quo praestando fidem sacramento obligassent, morte voluntaria eludant, & praeuertant. Docet enim ARRIVS MENANDER L. VI. §. 7. D. de R. mil. Hadrianum Imperatorem rescripsisse: Militem, qui sine causa se vulnerauerit, aut mortem consciuerit, capite videri puniendum; Prorsus ex eadem ratione ex qua veteris disciplinae rigor ab illis, qui fugam fecerant, conspicientibus militibus, & a caligatis, id est gregariis, b) qui metu hostium languorem simulauerant, propter exemplum, capitis poenam sumserat d. L. VI. §. 3.; Contra, si quis taedio vitae, aut morbo, aut furore, mori maluerit, aut impatientia doloris, non animaduertendum qui-

a) Plin Hist. Nat. XXXVI. 15.

b) Ita Torrentius interpretatur ad Svet. Aug. 25.

quidem in militem, quia inutilis & idoneus videretur; sed illum tamen ignominia mittendum esse: Cum respublica recte ab illo exigeret, ut etiam vitae taedium, & luctum, & dolorem, vinceret civium causa & patriae, cui operam & animos & vires omnes dicto iurejurando obstrinxisset. Ita etiam PAVLLVS L. XXXVIII. §. ult. D. de poen. disputat. Igitur causa reipublicae in militis vita, quam patriae obligauerat, versari credebatur: ut ipsi omnino parci non posset, si vel temere, ac sine causa, vel taedio vitae, & praecipitis animi feruore, manus sibi intulisset; sed vel poena capitis vel ignominia coercendus videretur. Existimat V. C. van BYNKERSHOEK, huic sententiae obstare VLPIANVM, qui L. VI. §. 7. D. de iniust. rupt. censuit, valere testamentum militis, qui taedio vitae, vel dolore, mori maluerit, si ex illo facto perpetrato decessisset; Cum tamen illorum qui ignominia missi sunt, testamenta desinant valere, si MACRVM L. XXVI. de test. milit. disputantem audiamus. Sed res salua est, & bene haec cohaerent. Neque enim illa ratione priora evertuntur, aut euincitur, impune militi fuisse, qui taedio vitae mortem consciiisset. Enim vero plerorumque militum, etiam illorum, qui ex delicto militari damnati, & sententiam passi fuerunt, testamenta seruata sunt, teste eodem VLPIANO L. VI. §. 6. D. de iniust. rupt. & porro L. XI. pr. D. de test. milit. Familiare fuit Romanis, testamenta militum, quibus infirmatis non tam ipsis, quam heredibus illorum nocebatur, semper, nisi grauissima causa intercederet, iure miliari sustinere. Praeterea miles, qui, si viveret, ignominia duntaxat mittendus esset, in ipsa morte satis supplicii, cui exsequendo manus suas ipse commodauerat, habere videbatur. Nunquam igitur veteres militi in se ipsum faeuientia ignoscebant.

III.

SERVI IN CORPVS SVVM SAEVIENTES

Non multo aliter in seruis obseruatum, qui & ipsi vitam prope modum non suo arbitrio, sed ex voluntate domini, agebant, sui que corporis occisione heri patrimonium exhauriebant. Nec tamen in seruis fere, qui rerum magis, quam personarum, loco habebantur, quantum deliquerint, sed quantum domino illorum

caede noceretur, aestimatum est. Hinc SERVVS MALVS veteribus videtur, qui aliquid fecit, quo magis se rebus humanis extrahat, vt puta: Qui laqueum torfit, vel venenum pro medicamento bibit (ita enim legendum esse docet van BYNKERSHOEK) praecipitemus se ex alto misit, vel aliud quid commisit, quo facto speravit se ad mortem peruenturum. Sic VLPIANVS praecipit L. XXIII. §. 3. D. ad Aedil. edict. quia non nihil in alios aufurus videatur, qui hoc aduersus seipsum aufus est. Ergo nec seruus probabatur, qui cum se & sua omnia domino deberet, eius patrimonium labefactavit, corpore suo vulnerato, aut occiso. Sed instat v. c. van BYNKERSHOEK: ita tamen philosophatos fuisse veteres, vt seruis NATVRALITER LICERE existimauerint, scire in suum corpus, VLPIANVS enim L. IX. §. 7. D. de pecul. si ipse seruus, inquit, se vulnerauerit, non debet dominus hoc damnum de peculio deducere; non magis quam si se occiderit, vel praecipitauerit: LICET ENIM SERVIS NATVRALTER IN SVVM CORPVS SAEVIRE. Pignore certares, ita visum esse Ulpiano, quod NATVRALITER, id est, ratione & IVRE NATVRALI cuius liceat vim suo corpori inferre. Et videntur satis in illa lege praesidii habere, qui Iureconsultos accusarunt. Sed nolim ita haec verba a legum interpretibus perueriti. Nihil dixisset VLPIANVS, si dixisset, seruis NATVRALI IVRE hoc licere, vt in suum corpus saeviant; cum de IVRE CIVILI quaereretur, & an liceret domino damnum ita acceptum de peculio deducere secundum ciuilia praecepta. Aut omnia me fallunt, aut verba illa, quod SERVO NATVRALITER LICEAT, non de IVRE NATVRALI, sed de STATV serui accipienda sunt. Seruitutem enim CONTRA NATVRAM esse veteres credebant §. II. I. de iur. perf. VN NATVRALITER, nisi instituto gentium introducta esset seruitus, nemo esse seruus videretur. NATVRALITER igitur seruo, id est, si non esset seruus, nec vitam & vires suas domino deberet, si de ipso tanquam homine libero statuendum esset, liceret saevire in corpus suum. Sed liceret, NON NATVRALI IVRE, sed CIVILI duntaxat, quod pronunciauerat, hominibus liberis, si velint permitti, vt, sine cuiusquam damno directo manus suis visceribus inferrent. Quasi dicat VLPIANVS: nihil hoc loco inter hominem liberum & seruum,

seruum, interesse, sed propter eandem causam, qua liberis permitteretur ius *ἀντοχευρίας*, illud etiam seruis esse concedendum, ciuilibus praeceptis. Sed *IVS CIVILE* homini libero, in se fauere non ita permiserat. quasi *PROBARET* hominis furorem, qui secum ipso capitalem controuersiam exercuisse videbatur: Neque, ut recte illum, aut *EX NATVRALI RATIONE* agere pronunciarer; sed quia ius ciuile olim de illis duntaxat actionibus hominum liberorum disposuerat, quarum *OFFICIA* semper *MANIFESTA* essent, & quibus alter directo laedi posse videretur. *INCERTVM* credebant, si quis sibi manus intulisset, quo casu esset illud perpetratum; sed non magis illud certum in seruis, de quibus hac in causa idem, quod in hominibus liberis, constituendum esse arbitrabantur. Ut igitur totam *VLPiani* argumentationem intelligas; ita haec accipienda sunt. Quaerebatur, an dominus, qui de peculio serui conueniebatur, deducere posset de peculio pretium serui, qui se ipsum occidisset, aut praecipitasset. Negat *VLPianus*: quia seruo *NATVRALITER*, hoc est, si liber esset, uti omnibus hominibus liberis, impune liceret, iure ciuili duntaxat, in sua viscera saeuire. Cum enim liberi homines qui sibi mortem conscuerant, ex hac causa puniri non possent, quia *INCERTVM* erat, deliberato, an casu, aut per furorem, atque impotentiam se occidissent; Ne de seruo quidem aliter habendum; neque dici posse, quod seruus hoc nomine domino aliquid debeat: quia forte citra consilium animi, casu, aut furore, vitam finire potuisset. Adeoque hanc serui mortem, aequae ac liberorum hominum, non ad damna maleficio serui data, sed fere ad casus fortuitos, & ad fatalia damna pertinere: quae cum solus dominus sentire debeat, ex peculio, quod creditoribus obligatum erat, deduci non posse videbantur. Alii *NATVRALEM* hanc *LICENTIAM* de *FACVLTATE NATVRALI* interpretati sunt, ac si *VLPianus* dixisset; seruo *PER VIRES CORPORIS* licere, ut saeuat in corpus suum: *NATVRAM* seruis duas manus aequae, ac liberis hominibus, dedisse, quas possent in se ipsos conuertere. Hoc damnum a domino caueri non posse adeoque seruorum pudori relinquendum esse, ut recte de suo corpore statuunt. Quamcunque interpretationem acceperis; illud tamen Dominus *van BYNKERS-*

KERSHOEK nunquam ex hac Lege eliciet, quod sibi finxerat iuris civilis decretum; LICERE HOMINI MORALITER ET NATURALI RATIONE MORTEM SIBI CONSCISCERE.

III
DE ILLIS QVI MORTEM SIBI ANTE SENTENTIAM CONSCIVERVNT

Tunc igitur demum ciuili iure in *ἀνθρώπους* animaduersum est, cum vita illorum & operae aliis esse obligatae viderentur. De illis videamus, quibus sententia capitalis imminabat. Et hi enim, postquam postulati erant criminis, quasi ex contractu, & propter vtilitatem communem societatis, vitam debebant reipublicae, donec vel absoluti, vel damnati essent, & ab ipsis supplicium, propter exemplum, iudicis auctoritate sumeretur. Praeterea damnatione subsecuta etiam possessiones & bona in crimine capitali fisco obstricta erant, inque illum inferenda. Hoc CALLISTRATVS docet L. I. D. de bon. damnat. Igitur ne illis quidem de vita sua arbitrium omnino relinquendum esse videbatur. Sed olim quidem propter maximam in absoluendis reis facilitatem veterum prudentum, propterque heredum innocentium fauorem, illi, qui mortem ante sententiam sibi consciuissent, quamuis postulati, tamen bona sua heredibus, excluso fisco, relinquiebant. Quod miror a Jureconsultis me non inuenisse obseruatum. VALERIUS MAXIMVS eiusmodi speciem enarrat^{a)}: Caium Licinium Macrum virum Praetorium, Calui partem, criminis repetundarum reum, dum sententiae diriberentur, in Maenianum conscendisse: Mox cum Marcum Ciceronem, qui id iudicium coegerit, praetextam (quam ponere solebant Magistratus, cum damnationis sententiam pronunciaerent) ponere vidisset, misisse ad eum qui diceret: se non damnatum, sed reum, periisse, nec sua bona hastae subiici posse: Ac protinus sudario, quod forte in manibus habebat, ore & faucibus coarctatis, incluso spiritu poenam morte praecurrisse: Illaque re cognita, de illo Ciceronem nil pronunciasse: Ita ingenii illustris oratorem & ab inopia rei familiaris, & a crimine domesticae damnationis, inusitato genere paterni fati vindicatum esse. Quondam igitur eludi

^{a)} Val. Max. IX. 12. n. 7.

sententia publicationis poterat, si quis occuparet carnificis officium, & de suo corpore supplicium fumeret. Postea intellectum, ita fraudem legibus fieri, & fisco bona, quae post sententiam publicanda essent, extorqueri; Hinc MARCIANVS L. III. D. de bon. eor. q. ant. f. duce PAPIANO praecipit; Qui rei postulati, vel qui in scelere deprehensi, metu criminis mortem consciuissent, illos heredem non habere. Nihil igitur sentiebat poenae, qui ipse suis manibus fatum suum occupasset. Ipse enim reus sibi non percerat, obieratque poenae publicae ministerium. Et quamuis etiam in cadaver propter exemplum animaduerti potuisset; satis tamen ipsum habere supplicii credebant. Id ferri posse non videbatur, quod voluntaria reorum morte fisco eriperentur bona, post sententiam damnationis publicanda. Igitur heredem non habebant; sed bona inferebantur in fiscum; Neque tamen ideo inferebantur, vt poenam PROPTER CAEDEM SVI a reo fumerent; sed ne fisco nimirum fraus fieret voluntaria occisione. Hunc fere in modum LIVIVS^{a)} affirmat, illos qui conscientiae causa elegerint exilium, absentesque essent damnati, corporibus subtrahtis, bona tantum, quae publicari poterant, poenae pigneranda praebuisse. Quia igitur non de poena *ἀντοχερίας*, sed de fisco non defraudando, agebatur: bona illius, qui mortem sibi consciuerat, non publicata sunt, nisi ob crimen, propter quod, etiam damnatione subsecuta, morte aut deportatione afficiendus esset reus, & bona in fiscum inferenda. Ita idem MARCIANVS d. L. III. §. 3. rem definiuit. Hinc si furti reus sibi manus intulit, bona non publicanda sunt, quia ipsi non adimerentur, si eompertum in ipso furtum fuisset. Sed nondum ICI sublitterunt; nec sufficebat, dignum bonorum publicatione crimen ab illo perpetratum esse, qui in corpus suum saeuierat. Desiderarunt, vt reus etiam eius POSTVLATVS esset, aut in scelere omnino deprehensus, antequam mortem voluntariam obiret. De SOLO enim CONSIDIO FRAVDIS quaerebatur, ab illis inito, qui sententiam & bonorum publicationem morte praerupterere volebant. Huius nulla erat certa suspicio, nisi intelligeretur, reum metu conscientiae teneri quasi confessum. At enim MARCIANVS pr. d. L. III. non facti sceleritatem esse obnoxiam, sed conscientiae metum in reo velut confesso teneri: Ideoque, inquit, aut postulati

a) Liu. L. 29. c. 36.

sint, necesse est, aut in scelere deprehensi, vt, si se interfecerint, bona eorum confiscentur. Imo vero ne omnes quidem, qui criminis 'postulati' essent, aut deprehensi in scelere, ex quo bona publicanda viderentur, bona amittebant; sed illi demum, ex quorum morte posset probabili indicio cognosci, illos veluti CONFESSOS esse crimen, cuius erant postulari. Igitur, qui taedio vitae, vel impatientia doloris alicuius, vel alio modo vitam finierat, habebat successorem, ex rescripto Diui Antonini, D. L. III. §. 4. & bona eius seruabantur; quia incertum erat, vtrum conscientia sceleris, an alia de causa, in suum corpus fauissset.

Ex quibus rebus intelligitur, quam inique agant cum Iureconsultis, qui ex hac lege eliciunt, probasse veteres, & innocua censuisse illorum consilia, qui taedio vitae, & impatientia doloris spiritum vitalem emisissent. Audeo affirmare, nunquam hoc veteribus venisse in mentem. Neque enim hac lege agebatur, qua poena reo mortuo, crimen *αυτοκτελειας* afficiendum esset, sed an indicium conscientiae, & criminis, cuius quis esset postulatus, ex voluntaria morte accipi posse videretur? qua in disputatione illi, qui taedio vitae mortem consciuissent, rectius absoluebantur: non, quod illos recte fecisse quisquam iudicaret; sed, quia in his incertum erat, ex criminis & damnationis metu, an alia de causa, manus sibi intulissent.

POENA ILLORVM QVI SINE CAVSSA SE VVLNERAVERANT

Sed vt plenius intelligatur, veteres Iureconsultos, qui sub Imperatoribus maxime viuerebant, damnasse illorum conatus, eosque improbos, & inconsultos censuisse, qui mortem sibi ipsis consciuissent; audiamus MARCIANVM d. l. III. §. 6. D. de Bon. eor. qui ant. sent. de illo, qui manus sibi intulit, sed nondum illud factum perpetravit, disputantem. Cum quaeritur, inquit, an is, qui manus sibi intulit, & non perpetravit, debeat puniri, quasi de se sententiam tulerit? omnino puniendus est; nisi impatientia doloris, vel taedio vitae coactus sit hoc facere. Et merito, si sine causa hoc fecit, puniendus est; qui enim sibi non pepercit, multo minus alii parceret. Audis igitur, PUNITOS, qui sibi sine causa manus intulissent; sed eadem de causa, ad quam contendebant omnia ciuilia praecepta: quia nimirum alios vel laesisse, vel laesurus esse, videre-

videretur, qui suo corpori non pepercisset. Neque tamen hæc veterum severitas Illustri Domino v. BYNKERSHOEK persuasit, ut Iureconsultos ab illa macula absolueret; quos credidit petrocinari illis omnibus, qui sibi mortem consciuissent. Ait enim, in illos duntaxat hac lege animaduersum esse, qui SINE OMNI CAUSSA manus sibi ausi sint inferre. Sed quamlibet omnino causam Iureconsultis sufficere, ad ream excusandum; ut locus huic poenae vix esse possit, utque illa dicis causa constituta esse videatur. Enimvero non solum TAEDIO VITAE, & impatientia doloris illum defendi, qui manus sibi intulisset; sed YLPIANVM etiam l. VI. §. 7. D. de iniust. rupt. hanc excusationem accipere, si quis, ut quidam philosophi, IACTATIONIS causa mori maluerit: & PAVLLVM, l. XLV. §. 2. D. de Iure Fisc. eius bona, qui PVDORE AERIS ALIENI seipsum occiderit, successoribus relinqui voluisse: semper aliquid eiusmodi causae obtendi potuisse: adeoque huic poenae locum fuisse nunquam: sed fuisse Iureconsultos hominibus, qui mortem sibi ausi sint asserre. Verum, huic dubitationi varie poterit occurrari. Enimvero neutra lege absoluntur illi, qui mortem consciuerunt; sed testamenta eorum valere iussa sunt. Male vero colligitur, illos omnino non notari, aut illorum consilia probari, quorum testamenta seruabantur. Supra enim traditum est, militis, qui mortem sine causa consciuerit, valere testamentum, quamuis ignominia mittendus censeretur. Igitur a seruato testamento non dicitur argumentum ad impunitatem sceleris probandam. Deinde, si dicamus, datam illis veniam sceleris, qui iactationis, vel pudoris causa mori maluerint; illud non alia de causa factum esset, quam quia furoris quadam specie excusari viderentur illi, qui tantum facinus ex talibus causis perpetrassent, in quas nemo sanus incidere potuisse videretur. Imo vero faciamus impunitatem omnino confectos, qui scientes, & sani, taedio vitae, aut pudore aeris alieni vitam finire voluissent; nondum inde confectum est: probasse Iureconsultos illud facinus, quod venia dignum censuerunt. Multa, ut esset locus experiendae atque comprobandae virtutis, ciuium pudori relicta sunt: & illa officia inprimis, quae interdum in incerto versarentur, aut ad quae nullo nos facto obligatorio obstrinxerimus. Illud supra a nobis disputatum est. D. Marcus rescripsit: eum heredem, qui prohibet funerari ab eo, quem testator elegerit, NON RECTE FACERE: poenam tamen in eum constitutam

non esse l. XIII. §. 14. D. de Relig. Et LAVDANDVS est, fecundum VLPIANVM l. I. §. 3. D. de Pericul. & Commod. rei vendit. venditor, qui postquam denunciauit emptori, vt vinum tollat, vel sciat futurum esse, vt effundatur, tamen non effudit vinum, quod impune effundi potuisset. Nota est Lex Cincia, cui non alia sanctio adiecta, praeter hanc vniam: qui secus fecerit, illum improbe facturum. Caue igitur, ex IMPVNITATE LAVDDEM conicias, aut existimes, illa continuo probari, quae nulla poena civili coercentur.

VI

QVID STOICI ET ROMANI SENSERINT *περὶ αὐτοχειρίας*

Sed nondum V. C. van BYNCKERSHOEK quiescit. Ait enim Iureconsultos de SVI IPSIVS CAEDE stoice philosophatos, illudque etiam CVIACIVM aliquando obseruasse: Hinc trahi suspicionem, Iureconsultos Stoicorum exemplo credidisse, quod ILLI MORALITER MORI LICEAT, CUI VIVERE DISPLICVERIT. Sed ne Stoicorum quidem disciplina, cui Iureconsultos plerosque omnes operam dedisse constat, in suspicionem adducent legum interpretes, vt illos fauisse hominibus inconsultis, qui mortem sibi consciuerunt, arbitremur. Enimvero quamuis Stoici interdum sapienti licere crediderint, mortem eligere; tamen vel ignouerunt magis illi ignauiae, & temeritati, quam vt illam probasse videantur; vel certe perique illorum in illo argumento fluctuarunt, & in lubrico versati sunt, incerti, quo se sint, consilio expedituri. SENECA mirifice imbutus Stoicorum disciplina, modo potestatem hanc facit sapientibus, vt de vita sua ipsi constituent; modo a) viuendum bono viro affirmat, non quamdiu iuuat, sed quamdiu oportet: Illum, qui non vxorem, non amicum, tanti putet, vt diutius in vita commoreretur, quique perseveret mori, delicatum esse: Nefas videri si quis sibi omnino mori cupiat: Sed & si coeperit, illum tamen intermittere debere, & vitam suam suis commodare: Omnes dolores animi obstinatione vinci posse, & cum primum maximi fuerint, illos vel remittere, vel desinere. Atque idem alio loco: b) sapiens aliquando, inquit, etiam si certa mors instabit, & destinatum sibi supplicium sciet, non ma-

a) Seneca ep. 104.

b) idem ep. 70.

nus suas poenae commodabit. Venit qui occidit: Exspecta; quid occupas? Quare suscipis alienae crudelitatis procuracionem? Vtrum inuides carnifici, an parcis? Idem denique rursus alibi: Dementiam esse, si quis timore mortis cogatur ad mortem: Virum fortem non debere fugere ex vita, sed exire & ante omnia vitandum esse affectum, qui multos occuparit: **LIBIDINEM MORIENDI.** Ita **SENECA** philosophatus est. Sed **MARCUS AVRELIVS ANTONINVS**^{a)} huius Philosophiae sapientissimus interpres, si constaret Deos non esse, aut rerum illos humanarum curam non gerere, tunc demum mori se malle, quam vivere: *τί μοι ζῆν ἐν κόσμῳ κενῷ θεῶν, ἢ προνομίας κενῷ.* Sed scire se, quod certe Dii sint, illorumque providentia humanae res administrantur. Vides igitur, ne inter stoicos quidem de illo argumento convenisse; sed plerosque laudasse magis illos, qui vivere perseverent, atque obdurent in dolore. Sed largiamur, ita Stoicos sensisse; nec tamen hoc tibi idoneam causam dederit Iureconsultos criminandi. Nunquam Iureconsulti sacramentum Stoicis dixerunt, quanquam ipsis obsecuti sint in multis. Non pauca etiam a reliquis sectis subinde commodarunt. Praeterea non fuerit probabile ad fidem: solos nimirum Iureconsultos *περὶ ἀντοχειρίας* benignius scripsisse, cum tanto populi Romani vniuersi, qui *ἀντοχειρίας* odio habebat, consensu vincerentur. In consilium adhibeamus **DIONEM CASSIVM**, ita de populo Romano verba facientum: ^{b)} *τὸς τῶ θανάτου καταφρονήντας ὡς καὶ καλὸν ἂν τι ὑπ' ἀνοίας τολμήσαντας ὑποπτέουσι πάντες, καὶ μισῶσι.* Qui vitam suam proiciunt, & tanquam ex insania magnam se rem tentare credunt, illos reliqui omnes suspectos, odioque habent; ut intelligatur detestatos fuisse Romanos illorum segnitiam, qui mori maluissent. Si Poetas non contemnis, audiamus **MARTIALEM** de moribus populi tradentem^{c)} Quod magni Thraseae, consummatique Catonis Dogmata sic sequeris, saluus ut esse velis: Pectore nec nudo strictos incurris in enses; Quod fecisse velim te, Decimane, facis. **Nolo virum, FACILI REDIMIT QVI SANGVINE FAMAM,**

B 3

Hunc

c) idem ep. 24.

a) M. A. Anton. ἐς αὐτὸν lib. II. §. II. p. m. 23.

b) Dio Cass. lib. XLVI. p. 353. edit. Stephan.

b) Martial. lib. I. epig. 9.

Hunc volo, laudari qui sine morte potest.
Sed idem etiam alio loco: ^{d)}

Hortem cum fugeret, SE FANNIUS IPSE PEREMIT.

Hic rogo non furor est? ne moriari mori.
Sed et ipsi Iureconsulti L. IX. §. 7. D. de pecul. & alibi saepius
SAEVITIAM appellant, si quis in corpus suum aliquid committat.
Nemo sanus SAEVITIAM probabit. Quam qui Iureconsultos probasse existimat, nae! ille veteres alienos credit, ab omni ratione & officio humanitatis. Cuius rei accusationem nemo instruet ex legibus Romanis.

VII

LEX NATURALIS ἀνοχέλιαν QVAM FINGVNT INNOCENTEM DAMNANS

Accepisti, quid visum fuerit veteribus Iureconsultis. Sed de ratione naturali videamus. Huic si obtemperes, obdurandum est in doloribus: nullusque locus dabitur temeritati inconsultae, qua possis in tua viscera saeuire. In quam qui sponte prolapsus fuerit, illum, quemcunque demum necessitatis titulum obrendat, ausum esse facinus nefarium & execerandum iudicamus. Quae ut intelligantur, accipe breuiter rem totam:

I) Omnes, qui viuimus, ideo hunc spiritum, hos artus accepisse sciendum est, ut numinis infiniti amplificemus gloriam, & maiestatem celebremus, eius fines & mandata exsequamur: Deinde, ut utilitatem communem, quantum in nobis est, promoueamus, & commoda societatis vniuersae animo amico procuremus. Ad haec officia nati sumus & editi, ad haec ab ipsa natura comparati.

II) Harum rerum tanta est grauitas, ac pondus, momentumque in illis tam arduum versatur, ut sola spes, vel POSSIBILITAS, quam Philosophi appellant, finis alicuius diuini exsequendi, det nobis idoneam expectandi causam: Ut si quid positum sit in nostris viribus, quod vel POSSIT TANTVM ad colenda illa officia accommodari, & si quid superfit nobis, quod vel ALIQVANDO DVNTAXAT, etiam citra spem & expectationem, vilo modo gloriae numinis ac voluntati POSSIT inferuire, aut sociis prodesse; Hoc solum satis causae sit, cur magno studio & contentione quaeramus occasionem rei pie & e societatis commodo gerendae: utque nullis doloribus, ne quidem maximis, nullis molestiis parcamus;

sed

d) idem II. 80.

sed eo omnem curam atque cogitationem conuertamus. Enimvero, cum etiam in rebus leuioribus, quae tamen sint momenti alicuius, si POSSINT bona insignia sine magnis molestiis acquiri, vel mala quaedam sine magno incommodo caueri, SOLA POSSIBILITAS, quam dicunt, nobis officia imponat, quae vel in agendo posita sunt, vel etiam in abstinendo; Tanto certius cum de finibus diuinis exsequendis agitur, vel SOLA POSSIBILITAS utilitatis alicuius procurandae, nos obstringet, vt viuamus.

III) Quapropter cum nunquam non, dum viuimus, & hunc spiritum ducimus, superfit aliquid virium, quod POSSIT ad illa officia referri, atque vel ad Numinis gloriam, vel ad societatis utilitatem accommodari; intelligitur, NVNQVAM FAS ESSE HOMINI VIVENTI, VT EMIGRET E VITA SVO ARBITRIO, aut festinet ad mortem obeundam, quam serius ipsi natura destinauit. Quod si enim omnia alia deficiant, VEL HOC SOLVM Numinis gloriae inferuit QVOD VIVAT & EXISTAT Dei creatura, & per longum temporis spatium, etiam in doloribus, & incommodis maximis RERDVRET. Sed hoc vt fiat, semper est in nostra potestate, donec natura dissoluat corporis compagem.

III) Vir Cl. Andreas RIDIGERVS^{a)} vbi de iure naturali disputat, ita de hac re philosophatur; Si vita nobis nihil tale meritis, mox sit cum cruciatibus eripienda, quae interea neque nobis, neque aliis, vel minimum sit vtilis futura; fonte omnium virium cessante, cessare omnem obligationem: (illam videlicet, quae enascitur ex LEGE NATVRALI: in qua secundum eius sententiam sola OFFICIA ERGA SOCIETATEM tradenda sunt; cum OFFICIA ERGA DEVM in THEOLOGIA NATVRALI separatim pertradentur.)

V) Sed in hoc argumento se a RIDIGERO Praefes nullo non tempore seunxit, abiitque in sententiam diuersam. Enimvero, ne illis quidem ignoscendum, qui cum iam CRVCIBVS FIXI SINT, & mortem praesentissimam intueantur, inueniunt media, & adhibent, quibus vita citius, quam postulat natura, finiatur: vt qui talia ausus sit, INIVRIVS etiam IN SOCIETATEM esse videatur. In ipsa enim cruce poterit prodesse focis vel solo exemplo moderationis, & obsequii, quo patitur sententiam iudicis, & optemperat voluntati imperantis; vt reliqui ad imitationem virtutis eiusdem euocentur.

VI.

a) Instit. Philos. Pragmat. Edit. Lipsf. D. A. 1723. Sect. H. P. H. c. 2. §. 165. p. 148.

VI) Sed faciamus, quod tamen nunquam largiemur, illos qui crucibus fixi sint, aliquando non posse EXEMPLO sociis prodesse; at NOCERE tamen certe EXEMPLO posset, qui vitam cruce citius, quam natura postularat, finiisset: quod non solum si omnia alia deficiat, satis causae est, cur sibi temperet, dolores perferat, vitae finem, SOCIETATIS CAUSSA, patientius expectet.

VII) Denique fingamus: NE EXEMPLO QUIDEM illos NOCERE cuiquam posse, quod & ipsum credo nunquam accider; cessante officio, quo societati obstringimur, DEO tamen certe, qui gaudet rem suam existere, & perdurare, PIETATEM ET PATIENTIAM debent; ut intelligatur, ad quam vim sustinendam hoc corpus a creatore comparatum sit, aduersus quos impetus munitum, ad quos dolores perferendos accommodatum: quid effici possit animi imperio, constantia, magnitudine in rebus aduersis? denique ut summo auctori orbis vniuersi placeamus.

VIII) Videtur ipse RIDIGERVS, cuius tamen causam hoc in argumento Praeses nunquam suscepit, neque suscipiet omnino vnquam, agnoscere, quod, quamuis nec nobis nec societati prodesse, adeoque ab officiis ERGA HOMINVM SOCIETATEM absolui posse videamur; tamen PIETATIS IN DEVM ratio postulet, ut manus infestas a nobis arceamus. Ille enim post verba, quae supra recitata sunt, paucis interiectis, in non dissimili specie, ita fere pergit: „Quod si vitam sibi abrumpit, ille impius hoc ipso in Deum „est, quod tantum bonum ingrato animo respuat: in ipsam vero „humanam societatem minime est iniurius, Sed certius existimamus, & supra a nobis demonstratum, est, NON DEO DVNTAXAT, sed etiam SOCIETATI, vitam viresque nostras omnes ad omnem utilitatem, quae vnquam excogitari possit, procurandam omni tempore deberi.

NVNQVAM IGITVR VEL TAEDIO VITAE, VEL IMPATIENTIA DOLORIS, VEL PVDORE AERIS ALIENI, VEL IACTATIONIS CAUSSA, VEL TEMERE, ET SPONTE MORALITER LICET MANVS SVO CORPORI INFERRE.

Haec quamuis nota sint, & per decem fere annos a Praeside in vtraque Academia Saxonum tradita, eiusque praecepta multorum in manibus versentur; hoc tamen loco adducenda fuerunt ut ineptis aliorum obtreccionibus publica hac professione nostrae fortentiae anteuertamus.

p. 3. not. a) pro: Obseruat. Iur. L. III. c. 5. legas: L. III. c. 4.

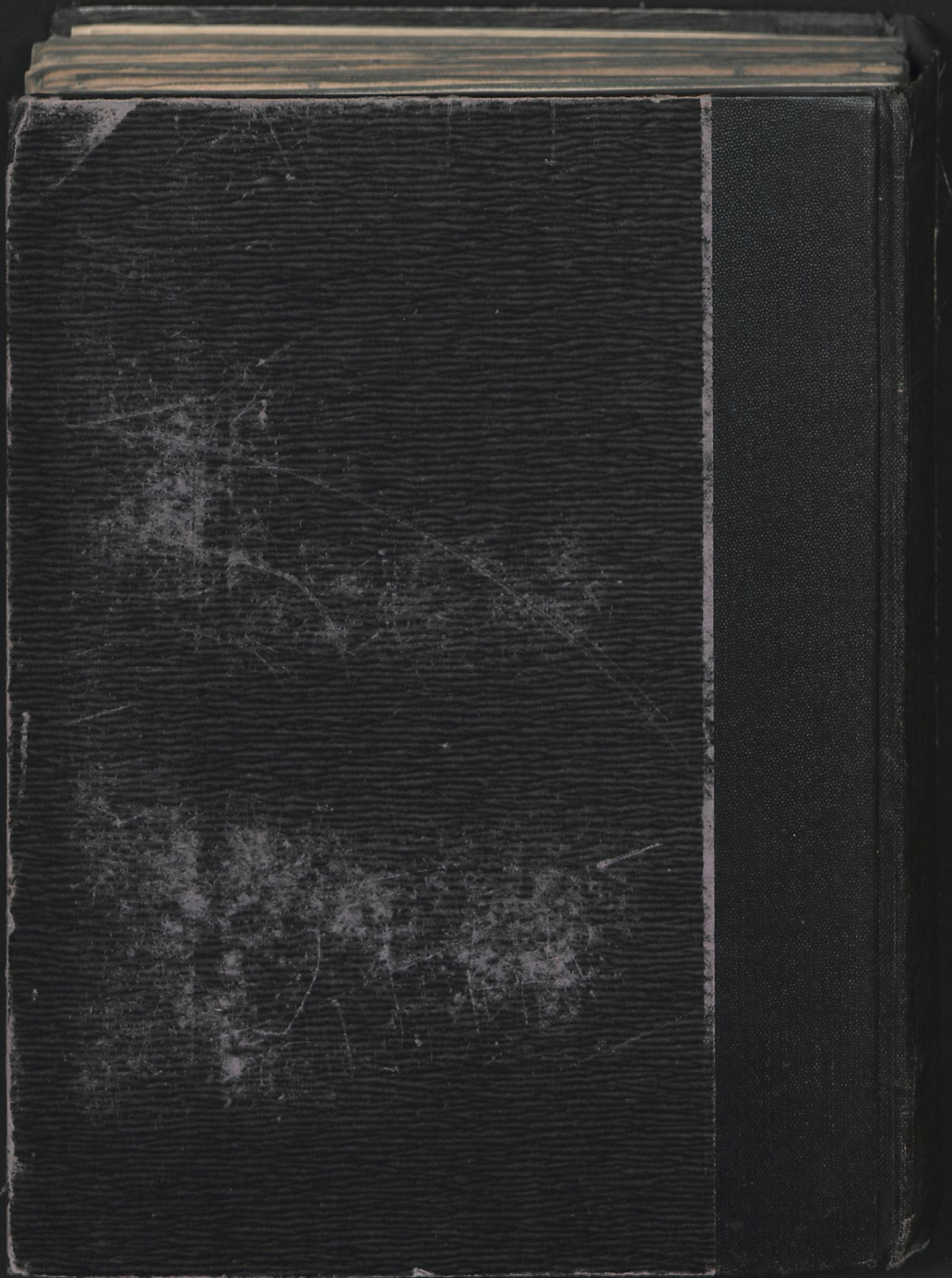

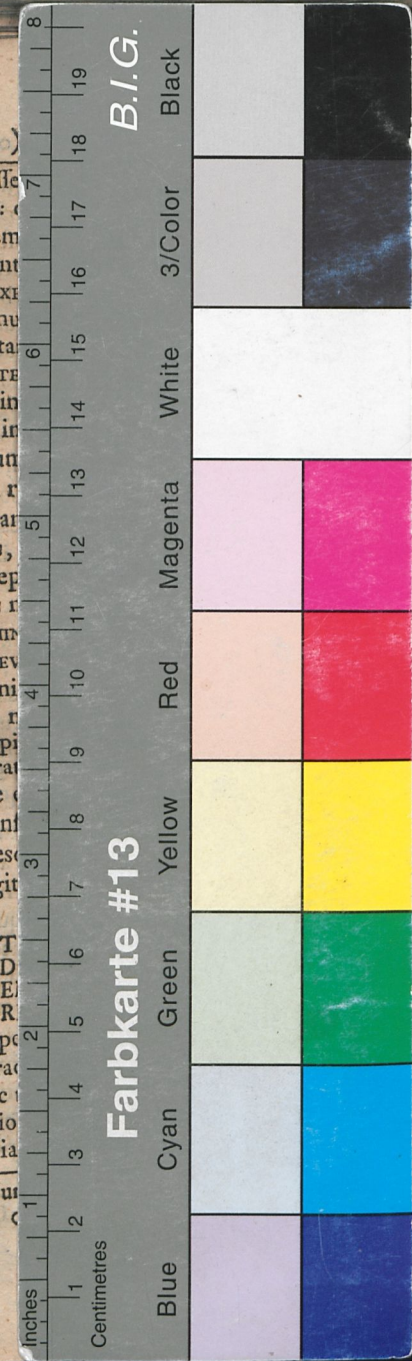
Wittenberg, Diss., 1731
X 237 1957

VD 18

ULB Halle 3
007 506 007

B.I.G.

Farbkarte #13

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

1731 86 12
10

OBSERVATIONES
AD L. III. D. DE BONIS EORVM
QVI ANTE SENTENTIAM SIBI MORTEM
CONSCIVERVNT

OPINIONI QVORVNDAM
DE AVTOCHIRIA, QVAM FINGVNT, INNOCENTE
OPPOSITAS

PRÆSIDE
CHRISTOPH. LVDOV. CRELLIO
I. V. D. IVRIS NAT. ET GENT. ITEMQVE POET
PROF. PVBL. ORDIN
IN AVDITORIO ICTORVM
DEFENDET

CAROLVS RVDOLPH. WESTHOFF
POVCHENSIS SAXO

VITEMBERGAE KAL. SEPTEMB. c1ḡ 1ḡ cc XXXI

EX OFFICINA EICHSFELDIANA

